

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

5 mai 2022 *

„Trimitere preliminară – Directiva 2014/59/UE – Uniune bancară – Redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții – Articolele 36, 73 și 74 – Protejarea acționarilor și a creditorilor – Transpunere parțială înainte de expirarea termenului de transpunere – Transpunere pe etape – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 17 alineatul (1) – Drept de proprietate”

În cauza C-83/20,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Supremo Tribunal Administrativo (Curtea Administrativă Supremă, Portugalia), prin decizia din 23 ianuarie 2020, primită de Curte la 17 februarie 2020, în procedura

BPC Lux 2 Sàrl,

BPC UKI LP,

Bennett Offshore Restructuring Fund Inc.,

Bennett Restructuring Fund LP,

Queen Street Limited,

BTG Pactual Global Emerging Markets and Macro Master Fund LP,

BTG Pactual Absolute Return II Master Fund LP,

CSS LLC,

Beltway Strategic Opportunities Fund LP,

EJF Debt Opportunities Master Fund LP,

TP Lux HoldCo Sàrl,

VR Global Partners LP,

CenturyLink Inc. Defined Benefit Master Trust,

* Limba de procedură: portugheza.

City of New York Group Trust,

Dignity Health,

GoldenTree Asset Management Lux Sàrl,

GoldenTree High Yield Value Fund Offshore 110 Two Ltd,

San Bernardino County Employees Retirement Association,

EJF DO Fund (Cayman) LP,

Massa Insolvente da Espírito Santo Financial Group SA

împotriva

Banco de Portugal,

Banco Espírito Santo SA,

Novo Banco SA,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Arabadjiev, președinte de cameră, doamna I. Ziemele (raportoare),
domnii T. von Danwitz, P. G. Xuereb și A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Massa Insolvente da Espírito Santo Financial Group SA, de D. Duarte Campos, T. Duarte și R. Oliveira, advogados, precum și de P. Brito, J. Schmid Moura și S. Estima Martins, advogadas;
- pentru BPC Lux 2 Sàrl, BPC UKI LP, Bennett Offshore Restructuring Fund Inc., Bennett Restructuring Fund LP, Queen Street Limited, BTG Pactual Global Emerging Markets and Macro Master Fund LP, BTG Pactual Absolute Return II Master Fund LP, CSS LLC, Beltway Strategic Opportunities Fund LP, EJF Debt Opportunities Master Fund LP, TP Lux HoldCo Sàrl, VR Global Partners LP, CenturyLink Inc. Defined Benefit Master Trust, City of New York Group Trust, Dignity Health, GoldenTree Asset Management Lux Sàrl, GoldenTree High Yield Value Fund Offshore 110 Two Ltd, San Bernardino County Employees Retirement Association și EJF DO Fund (Cayman) LP, de N. da Costa Silva Vieira și M. Marques Mendes, advogados, precum și de D. Guimarães și A. Dias Henriques, advogadas;

- pentru Banco de Portugal, de T. Rosado, R. Esteves de Oliveira și P. Moura Pinheiro, advogados, și de T. Tönnies, advogada;
- pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, S. Jaulino, M. J. Marques și P. Barros da Costa, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de D. Triantafyllou, A. Nijenhuis, B. Rechenă și A. Steiblytė, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 14 octombrie 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 36, 73 și 74 din Directiva 2014/59/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și de modificare a Directivei 82/891/CEE a Consiliului și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE, 2011/35/UE, 2012/30/UE și 2013/36/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 648/2012 ale Parlamentului European și ale Consiliului (JO 2014, L 173, p. 190), precum și a articolului 17 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între BPC Lux 2 Sàrl, BPC UKI LP, Bennett Offshore Restructuring Fund Inc., Bennett Restructuring Fund LP, Queen Street Limited, BTG Pactual Global Emerging Markets and Macro Master Fund LP, BTG Pactual Absolute Return II Master Fund LP, CSS LLC, Beltway Strategic Opportunities Fund LP, EJP Debt Opportunities Master Fund LP, TP Lux HoldCo Sàrl, VR Global Partners LP, CenturyLink Inc. Defined Benefit Master Trust, City of New York Group Trust, Dignity Health, GoldenTree Asset Management Lux Sàrl, GoldenTree High Yield Value Fund Offshore 110 Two Ltd, San Bernardino County Employees Retirement Association și EJP DO Fund (Cayman) LP (denumiți în continuare „BPC Lux 2 și alții”), precum și Massa Insolventă da Espírito Santo Financial Group SA (denumită în continuare „Massa Insolventă”), pe de o parte, și Banco de Portugal, Banco Espírito Santo SA (denumite în continuare „BES”) și Novo Banco SA, pe de altă parte, cu privire la decizia adoptată de Banco de Portugal, la 3 august 2014, de a recurge la rezoluția BES.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Articolul 36 din Directiva 2014/59, intitulat „Evaluare în scopul rezoluției”, prevede:

„(1) Înainte de a lua vreo măsură de rezoluție sau de a exercita competența de reducere a valorii contabile sau de conversie a instrumentelor de capital relevante, autoritățile de rezoluție se asigură că o persoană independentă de orice autoritate publică, inclusiv de autoritatea de rezoluție și de instituția sau entitatea menționată la articolul 1 alineatul (1) litera (b), (c) sau (d), efectuează o

evaluare corectă, prudentă și realistă a activelor și pasivelor instituției sau entității menționate la articolul 1 alineatul (1) litera (b), (c) sau (d). [...]

[...]

(4) Scopurile evaluării sunt:

[...]

(e) în cazul în care se aplică instrumentul instituției-punte sau instrumentul de separare a activelor, să fundamenteze decizia privind activele, drepturile, pasivele sau acțiunile sau alte instrumente de proprietate care urmează să fie transferate și decizia privind valoarea eventualelor contraprestații ce trebuie plătite instituției aflate în rezoluție sau, după caz, deținătorilor acțiunilor sau ai altor instrumente de proprietate;

[...]

(10) O evaluare care nu respectă toate cerințele prevăzute în prezentul articol este considerată provizorie până la momentul în care o persoană independentă efectuează o evaluare care respectă pe deplin toate cerințele prevăzute la prezentul articol. Această evaluare definitivă *ex post* se efectuează cât mai curând posibil. Ea poate fi efectuată fie separat de evaluarea menționată la articolul 74, fie simultan cu cea efectuată de aceeași persoană independentă, însă este distinctă de aceasta.

[...]”

4 Articolul 73 din această directivă, intitulat „Tratamentul acționarilor și al creditorilor în caz de transfer parțial și aplicare a instrumentului de recapitalizare internă”, are următorul cuprins:

„Statele membre se asigură că, în cazurile în care au fost aplicate unul sau mai multe instrumente de rezoluție și în special în sensul articolului 75:

(a) cu excepția cazurilor în care se aplică litera (b), în cazul în care autoritățile de rezoluție transferă doar anumite părți din drepturile, activele și pasivele instituției aflate în rezoluție, acționarii și acei creditori ale căror creanțe nu au fost transferate primesc ca soluționare a creanțelor lor o sumă cel puțin egală cu cea pe care ar fi primit-o dacă instituția aflată în rezoluție ar fi fost lichidată prin procedura obișnuită de insolvență la momentul luării deciziei menționate la articolul 82;

(b) în cazul în care autoritățile de rezoluție aplică instrumentul de recapitalizare internă, acționarii și creditorii ale căror creanțe au fost reduse sau convertite în titluri de capital nu acumulează pierderi mai mari decât cele pe care le-ar fi înregistrat dacă instituția aflată în rezoluție ar fi fost lichidată prin procedura obișnuită de insolvență imediat la momentul luării deciziei menționate la articolul 82.”

5 Potrivit articolului 74 din directiva menționată, intitulat „Evaluarea diferenței de tratament”:

„(1) În scopul de a evalua dacă acționarii și creditorii ar fi beneficiat de un tratament mai bun în cazul în care instituția aflată în rezoluție ar fi urmat o procedură obișnuită de insolvență, inclusiv, dar fără a se limita la sensul articolului 73, statele membre se asigură de efectuarea unei evaluări de

către o persoană independentă cât mai curând posibil, după ce măsura sau măsurile de rezoluție au fost luate. Această evaluare este distinctă de evaluarea efectuată în conformitate cu articolul 36.

(2) Evaluarea de la alineatul (1) identifică:

- (a) tratamentul pe care acționarii și creditorii l-ar fi primit sau schemele de garantare a depozitelor relevante, în cazul în care instituția aflată în rezoluție, în legătură cu care o măsură sau mai multe măsuri de rezoluție au fost luate, ar fi intrat în procedura obișnuită de insolvență în momentul luării deciziei menționate la articolul 82;
- (b) tratamentul efectiv de care acționarii și creditorii au beneficiat în cadrul rezoluției instituției aflate în rezoluție și
- (c) existența unei eventuale diferențe între tratamentul menționat la litera (a) și cel menționat la litera (b).

(3) Evaluarea:

- (a) ia în calcul ipoteza conform căreia instituția aflată în rezoluție, în raport cu care o măsură sau mai multe măsuri de rezoluție au fost luate, ar fi intrat în procedura obișnuită de insolvență în momentul luării deciziei menționate la articolul 82;
- (b) ia în calcul ipoteza conform căreia măsura sau măsurile de rezoluție nu ar fi fost luate;
- (c) nu ține cont de acordarea vreunui sprijin financiar public extraordinar instituției aflate în rezoluție.

[...]"

6 Articolul 130 din Directiva 2014/59, intitulat „Transpunerea”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre adoptă și publică, până la 31 decembrie 2014, actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive. Statele membre comunică de îndată Comisiei textul respectivelor măsuri.

Statele membre aplică aceste măsuri începând cu 1 ianuarie 2015.

Statele membre aplică însă dispozițiile adoptate pentru a se conforma prevederilor de la titlul IV capitolul IV secțiunea 5 cel târziu începând cu 1 ianuarie 2016.”

7 Potrivit articolului 131 din directiva menționată, aceasta a intrat în vigoare la 2 iulie 2014, și anume în a douăzecea zi de la data publicării sale în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 12 iunie 2014.

Dreptul portughez

8 Legiutorul portughez a aprobat regimul juridic al rezoluției bancare prin Decretul-lege nr. 31-A/2012 din 10 februarie 2012, introducând-o în Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (Regimul general al instituțiilor financiare și de credit, denumit în continuare „RGICSF”).

- 9 Dispozițiile relevante ale RGICSF, astfel cum rezultau din Decretul-lege nr. 31-A/2012, aveau următorul cuprins:

„Articolul 145-B

Principiu orientativ pentru aplicarea măsurilor de rezoluție

1 – La aplicarea măsurilor de rezoluție, se asigură faptul că acționarii și creditorii instituției de credit își asumă în mod prioritar pierderile instituției în cauză, în funcție de ierarhia lor și în condiții de egalitate în cadrul fiecărei clase de creditori.

2 – Dispozițiile alineatului anterior nu se aplică depozitelor garantate, în conformitate cu dispozițiile articolelor 164 și 166.

Articolul 145-C

Aplicarea măsurilor de rezoluție

1 – Atunci când o instituție de credit încalcă sau există probabilitatea reală să încalce condițiile pentru menținerea autorizației pentru desfășurarea activității sale, Banco de Portugal poate aplica următoarele măsuri de rezoluție, în cazul în care este indispensabil pentru îndeplinirea oricăruia dintre obiectivele menționate la articolul 145-A:

- a) vânzarea totală sau parțială a activității către o altă instituție autorizată să desfășoare activitatea respectivă;
- b) transferul total sau parțial al activității către una sau mai multe bănci-punte.

2 – Banco de Portugal aplică măsurile de rezoluție atunci când consideră că este improbabil ca instituția de credit să reușească să realizeze într-un termen rezonabil acțiunile necesare pentru a reveni la condiții adecvate de viabilitate și de respectare a indicatorilor prudențiali.

3 – În sensul dispozițiilor alineatului 1, se consideră că există probabilitatea reală ca o instituție de credit să nu îndeplinească condițiile pentru menținerea autorizației pentru desfășurarea activității sale atunci când, printre alte fapte justificate, a căror relevanță trebuie apreciată de Banco de Portugal în lumina obiectivelor enunțate la articolul 145-A, figurează una dintre următoarele situații:

- a) instituția de credit a suferit pierderi care pot reduce capitalul social sau există motive întemeiate pentru a considera că acest lucru se va întâmpla în scurt timp;
- b) activele instituției de credit sunt mai mici decât obligațiile sale sau există motive întemeiate pentru a considera că acest lucru se va întâmpla în scurt timp;
- c) instituția de credit nu își poate îndeplini obligațiile sau există motive întemeiate pentru a considera că acest lucru se va întâmpla în scurt timp.

4 – Aplicarea măsurilor de rezoluție nu este condiționată de aplicarea prealabilă a măsurilor de corecție.

5 – Aplicarea unei măsuri de rezoluție nu aduce atingere posibilității de a aplica în orice moment una sau mai multe măsuri de corecție.

[...]

Articolul 145-F

[...]

5 – În vederea vânzării prevăzute la alineatul 1, activele, pasivele, elementele extrabilanțiere și activele administrate selectate de Banco de Portugal trebuie să facă obiectul unei evaluări raportate la momentul vânzării, care va fi efectuată de o entitate independentă desemnată de Banco de Portugal însăși în termenul stabilit de aceasta și ale cărei costuri vor fi suportate de instituția de credit, prin aplicarea unei metode de evaluare bazate pe condițiile de piață și, cu caracter subsidiar, pe valoarea justă, care va trebui să ia în considerare valoarea imaterială, pozitivă sau negativă, care rezultă din vânzare pentru instituția cumpărătoare.

[...]

Articolul 145-H

Patrimoniul și finanțarea băncii-punte

1 – Banco de Portugal selectează activele, pasivele, elementele extrabilanțiere și activele gestionate care se transferă băncii-punte la momentul înființării sale.

[...]

4 – Activele, pasivele, elementele extrabilanțiere și activele administrate menționate la alineatul 1 trebuie să facă obiectul unei evaluări la momentul transferului, care va fi efectuată de o instituție independentă desemnată de Banco de Portugal în termenul stabilit de aceasta și ale cărei costuri vor fi suportate de instituția de credit.

[...]

Articolul 145-I

[...]

3 – Produsul vânzării trebuie să fie destinat în mod prioritar și proporțional restituirii către:

- a) Fondul de rezoluție, a tuturor sumelor acordate din acesta în conformitate cu articolul 145-H alineatul 5;
- b) Fondul de garantare a depozitelor sau Fondul de garantare al cooperativelor agricole de credit, a tuturor sumelor acordate din acestea în conformitate cu articolul 145-H alineatul 6.

4 – După restituirea sumelor menționate la alineatul anterior, eventualul sold rezultat din vânzare se restituie instituției de credit inițiale sau, în cazul în care a intrat în lichidare, masei credale a acesteia.

[...]"

- 10 RGICSF a fost modificat prin Decretul-lege nr. 114-A/2014 din 1 august 2014, care a modificat în special articolele 145-B, 145-F, 145-H și 145-I. Aceste articole au în prezent următorul conținut:

„Articolul 145-B [...]

1 – Atunci când se aplică măsuri de rezoluție, având în vedere obiectivele urmărite menționate la articolul anterior, trebuie să se asigure că:

- a) acționarii instituției de credit își asumă în mod prioritar pierderile instituției respective;
- b) creditorii instituției de credit suportă, în al doilea rând și în condiții echitabile, celelalte pierderi ale instituției respective, în conformitate cu rangul de prioritate al creanțelor diverselor clase de creditori;
- c) niciun creditor al instituției de credit nu își poate asuma pierderi mai mari decât cele pe care le-ar fi suferit dacă instituția de credit ar fi intrat în lichidare.

[...]

3 – În cazul în care, la finalul lichidării instituției de credit aflate în rezoluție, se constată că creditorii instituției respective, ale căror creanțe nu au fost transferate altei instituții de credit sau bănci-punte, și-au asumat pierderi mai mari decât cele pe care, conform celor dispuse în evaluarea menționată la articolul 145-F alineatul 6 și la articolul 145-H alineatul 4, se consideră că și le-ar fi asumat în cazul în care instituția ar fi intrat în lichidare imediat înainte de aplicarea măsurii de rezoluție, creditorii respectivi au dreptul să primească diferența din Fondul de rezoluție.

Articolul 145-F [...]

[...]

6 – În sensul dispozițiilor articolului 145-B alineatul 3, evaluarea la care se referă alineatul anterior include de asemenea o estimare a nivelului de recuperare a creanțelor fiecărei clase de creditori, în funcție de rangurile de prioritate prevăzute de lege, în cazul lichidării instituției de credit imediat înainte de aplicarea măsurii de rezoluție.

[...]

Articolul 145-H

[...]

4 – Activele, pasivele, elementele extrabilanțiere și activele administrate selectate în conformitate cu alineatul 1 trebuie să facă obiectul unei evaluări la momentul vânzării, care va fi efectuată de o entitate independentă desemnată de Banco de Portugal însăși în termenul stabilit de aceasta și ale cărei costuri urmează să fie suportate de instituția de credit, evaluare care, în sensul articolului 145-B alineatul 3, trebuie să includă de asemenea o estimare a nivelului de recuperare a creanțelor fiecărei clase de creditori, conform rangului de prioritate prevăzut de lege, în cazul lichidării instituției de credit inițiale imediat înainte de aplicarea măsurii de rezoluție.

[...]

Articolul 145-I

[...]

3 – [...]:

- a) Fondul de rezoluție, a tuturor sumelor acordate din acesta în conformitate cu articolul 145-H alineatul 6;
- b) Fondul de garantare a depozitelor sau Fondul de garantare al cooperativelor agricole de credit, a tuturor sumelor acordate din acestea în conformitate cu articolul 145-H alineatul 7.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 11 BES era una dintre principalele instituții de credit din sistemul bancar portughez.
- 12 Ca urmare a situației sale financiare și a riscului serios și grav de neîndeplinire a obligațiilor sale, această instituție de credit a făcut obiectul unei decizii de rezoluție adoptate de Banco de Portugal la 3 august 2014 (denumită în continuare „măsura de rezoluție”).
- 13 Măsura de rezoluție, care a fost adoptată în temeiul RGICSF, astfel cum a fost modificat prin Decretul-lege nr. 114-A/2014, precizează în special că, fără aprobarea urgentă a acesteia, BES s-ar fi confruntat în mod inevitabil cu suspendarea plăților și cu retragerea autorizației sale pentru desfășurarea activității în calitate de instituție de credit și, în consecință, cu intrarea sa în lichidare, ceea ce ar fi reprezentat un risc sistemic enorm și o amenințare serioasă pentru stabilitatea financiară.
- 14 Această măsură a condus la înființarea unei bănci-punte, Novo Banco, căreia i-au fost transferate anumite active, pasive, elemente extrabilanțiere și active administrate de BES.
- 15 BPC 2 Lux și alții sunt titulari de obligațiuni subordonate emise de BES. Massa Insolventă deținea, direct și indirect, participații la capitalul social al BES.
- 16 În fața instanțelor naționale, BPC Lux 2 și alții, precum și Massa Insolventă au contestat măsura de rezoluție și, în acest context, au susținut îndeosebi că această măsură a fost adoptată cu încălcarea dreptului Uniunii.
- 17 Supremo Tribunal Administrativo (Curtea Administrativă Supremă, Portugalia), respectiv instanța de trimitere, sesizată cu două recursuri formulate de BPC Lux 2 și alții, precum și de Massa Insolventă, are îndoieli cu privire la compatibilitatea reglementării naționale aplicabile cu dreptul Uniunii, în special cu Directiva 2014/59 și cu articolul 17 din cartă. În plus, având în vedere că termenul pentru transpunerea acestei directive nu expirase încă la data adoptării măsurii de rezoluție, această instanță ridică problema dacă este posibil ca legiuitorul portughez să fi compromis în mod serios rezultatul impus prin directiva menționată, odată cu adoptarea Decretului-lege nr. 114-A/2014, care a transpus parțial această directivă.

18 În aceste condiții, Supremo Tribunal Administrativo (Curtea Administrativă Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Dreptul Uniunii, în special art[icolul] 17 din [cartă] și Directiva 2014/59/UE [...], și în special articolele 36, 73 și 74 din aceasta, trebuie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale precum cea menționată anterior care s-a aplicat în contextul unei măsuri de rezoluție constând în înființarea unei instituții-punte și în separarea activelor și care, atunci când a transpus parțial directiva menționată, înainte de finalizarea termenului de transpunere a acesteia:
- a) nu a prevăzut realizarea unei evaluări corecte, prudente și realiste a activelor și a pasivelor instituției de credit aflate în rezoluție înaintea adoptării sale;
 - b) nu a prevăzut plata unei eventuale despăgubiri întemeiate pe evaluarea menționată la litera a) anterioară în favoarea instituției aflate în rezoluție sau, după caz, în favoarea titularilor de acțiuni sau de alte titluri de proprietate și, în schimb, s-a limitat să prevadă că eventualul sold rezultat din vânzarea băncii-punte trebuie restituit instituției de credit inițiale sau masei sale credale;
 - c) nu a prevăzut că acționarii instituției aflate în rezoluție au dreptul să primească o sumă care nu poate fi mai mică decât cea pe care ar fi primit-o în cazul lichidării totale în cadrul unei proceduri obișnuite de insolvență, ci a prevăzut acest mecanism de siguranță numai pentru creditorii ale căror creanțe nu au fost transferate și
 - d) nu a prevăzut o evaluare, diferită de cea menționată la litera a), care să vizeze stabilirea aspectului dacă acționarii și creditorii ar fi beneficiat de un tratament mai favorabil în cazul în care instituția de credit aflată în rezoluție ar fi făcut obiectul unei proceduri obișnuite de insolvență?
- 2) În lumina jurisprudenței Curții rezultate din [Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628)], o reglementare națională precum cea descrisă în prezenta cauză, care transpune parțial Directiva 2014/59/UE, poate compromite grav rezultatul impus prin directiva respectivă, în special prin articolele 36, 73 și 74 din aceasta, în contextul aplicării măsurii de rezoluție?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 19 Din moment ce, astfel cum reiese din modul de redactare a primei întrebări, instanța de trimitere ridică problema compatibilității reglementării naționale aplicabile măsurii de rezoluție în discuție în litigiul principal, pe de o parte, cu articolele 36, 73 și 74 din Directiva 2014/59 și, pe de altă parte, cu articolul 17 din cartă, trebuie să se stabilească, cu titlu introductiv, dacă aceste dispoziții sunt aplicabile litigiului principal.
- 20 În această privință, trebuie arătat, în primul rând, că, în temeiul articolului 131, Directiva 2014/59 a intrat în vigoare, sub rezerva articolului 124 din aceasta, la 2 iulie 2014 și că, potrivit articolului 130 din aceasta, termenul de transpunere a acestei directive a expirat la 31 decembrie 2014.
- 21 Rezultă că, la data adoptării măsurii de rezoluție la 3 august 2014, termenul de transpunere a Directivei 2014/59 nu expirase.

- 22 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, înainte de expirarea termenului de transpunere a unei directive, nu se poate reproșa statelor membre că nu au adoptat încă măsurile de punere în aplicare a acesteia în ordinea lor juridică (Hotărârea din 18 decembrie 1997, *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, punctul 43, și Hotărârea din 27 octombrie 2016, *Milev*, C-439/16 PPU, EU:C:2016:818, punctul 30 și jurisprudența citată).
- 23 În plus, tot potrivit unei jurisprudențe constante, o directivă nu poate avea efect direct decât după expirarea termenului stabilit pentru transpunerea sa în ordinea juridică a statelor membre (Hotărârea din 17 ianuarie 2008, *Velasco Navarro*, C-246/06, EU:C:2008:19, punctul 25 și jurisprudența citată).
- 24 Prin urmare, astfel cum a arătat domnul avocat general în esență la punctul 35 din concluzii, reclamanții din litigiul principal nu se pot prevala în fața instanței de trimitere de articolele 36, 73 și 74 din Directiva 2014/59, aceste dispoziții nefiind aplicabile litigiului principal.
- 25 În al doilea rând, în ceea ce privește aplicabilitatea articolului 17 din cartă, trebuie amintit că, potrivit articolului 51 alineatul (1) din aceasta, dispozițiile cartei se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii.
- 26 Astfel, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică a Uniunii au vocația de a fi aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii, însă nu în afara unor asemenea situații. În această măsură, Curtea a statuat că nu poate aprecia, din perspectiva cartei, o reglementare națională care nu se situează în cadrul dreptului Uniunii. În schimb, de îndată ce o asemenea reglementare intră în domeniul de aplicare al acestui drept, Curtea, sesizată cu titlu preliminar, trebuie să furnizeze toate elementele de interpretare necesare aprecierii de către instanța națională a conformității acestei reglementări cu drepturile fundamentale a căror respectare o asigură (Hotărârea din 26 februarie 2013, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 19, și Hotărârea din 13 decembrie 2017, *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, punctul 33 și jurisprudența citată).
- 27 Prin urmare, pentru a stabili dacă o măsură națională intră sub incidența „punerii în aplicare a dreptului Uniunii”, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, trebuie să se verifice, printre alte elemente, dacă reglementarea națională în cauză are drept scop punerea în aplicare a unei dispoziții de drept al Uniunii, caracterul respectivei reglementări și dacă aceasta urmărește alte obiective decât cele acoperite de dreptul Uniunii, chiar dacă ea este de natură să afecteze în mod indirect dreptul Uniunii, precum și dacă există o reglementare de drept al Uniunii specifică în materie sau de natură să îl afecteze (Hotărârea din 22 ianuarie 2020, *Baldonado Martín*, C-177/18, EU:C:2020:26, punctul 59 și jurisprudența citată).
- 28 În speță, pe de o parte, guvernul portughez a arătat, în răspunsul său la întrebările adresate de Curte, că aprobarea Decretului-lege nr. 31-A/2012 urmărea punerea în aplicare și respectarea unuia dintre angajamentele asumate de Republica Portugheză în cadrul Memorandumului de înțelegere privind condițiile de politică economică din 17 mai 2011 încheiat între, pe de o parte, statul portughez și, pe de altă parte, misiunea comună a Comisiei Europene, a Fondului Monetar Internațional și a Băncii Centrale Europene.

- 29 În această privință, astfel cum reiese din termenii săi, acest Memorandum de înțelegere are ca temei juridic articolul 3 alineatul (5) din Regulamentul (UE) nr. 407/2010 al Consiliului din 11 mai 2010 de instituire a unui mecanism european de stabilizare financiară (JO 2010, L 118, p. 1). Din moment ce acest regulament este întemeiat pe articolul 122 alineatul (2) TFUE, memorandumul de înțelegere menționat face parte din dreptul Uniunii.
- 30 Or, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 48 din concluzii, atunci când un stat membru adoptă măsuri care urmăresc să pună în aplicare angajamentele asumate în cadrul unui memorandum de înțelegere care face parte din dreptul Uniunii, trebuie să se considere că acesta pune în aplicare acest drept, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă.
- 31 Pe de altă parte, reiese în mod expres din decizia de trimitere că Decretul-lege nr. 114-A/2014, care a modificat Decretul-lege nr. 31-A/2012 înainte de adoptarea măsurii de rezoluție la 3 august 2014, constituie o măsură de transpunere parțială a Directivei 2014/59 și, prin urmare, o punere în aplicare a dreptului Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă.
- 32 Rezultă, astfel cum a arătat domnul avocat general în esență la punctul 49 din concluzii, că dispozițiile cartei sunt aplicabile litigiului principal.
- 33 În aceste condiții, este necesar să se considere că, prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 17 din cartă trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale aplicabile în contextul unei măsuri de rezoluție constând în înființarea unei instituții-punte și în separarea activelor, care:
- nu a prevăzut realizarea unei evaluări corecte, prudente și realiste a activelor și a pasivelor instituției de credit aflate în rezoluție înaintea adoptării sale;
 - nu a prevăzut plata unei eventuale despăgubiri întemeiate pe evaluarea menționată la litera a) anterioară în favoarea instituției aflate în rezoluție sau, după caz, în favoarea titularilor de acțiuni sau de alte titluri de proprietate;
 - nu a prevăzut că acționarii instituției aflate în rezoluție au dreptul să primească o sumă care nu poate fi mai mică decât cea pe care ar fi primit-o în cazul lichidării totale în cadrul unei proceduri obișnuite de insolvență, ci a prevăzut acest mecanism de siguranță numai pentru creditorii ale căror creanțe nu au fost transferate și
 - nu a prevăzut o evaluare, diferită de cea menționată la prima liniuță, care să vizeze stabilirea aspectului dacă acționarii și creditorii ar fi beneficiat de un tratament mai favorabil în cazul în care instituția de credit aflată în rezoluție ar fi făcut obiectul unei proceduri obișnuite de insolvență.
- 34 Astfel cum reiese din dosarul de care dispune Curtea, această întrebare este adresată, pe de o parte, ca urmare a împrejurării că, Massa Insolvente și BPC Lux 2 și alții au susținut în fața instanței de trimitere că reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu prevede nici realizarea unei evaluări corecte, prudente și realiste a activelor și a pasivelor instituției aflate în rezoluție înainte de adoptarea acesteia, nici plata unei eventuale despăgubiri, în funcție de această evaluare, în favoarea instituției aflate în rezoluție sau, după caz, în favoarea titularilor de acțiuni sau de alte titluri de proprietate. Or, aceste cerințe, care ar figura la articolul 36 alineatele (9)

și (10) din Directiva 2014/59, ar avea ca obiectiv, potrivit acestor reclamanți din litigiul principal, îndeplinirea cerinței enunțate la articolul 17 alineatul (1) a doua teză din cartă, potrivit căreia orice lipsire de bunuri trebuie compensată, în timp util, printr-o despăgubire justă.

- 35 Pe de altă parte, Massa Insolvente și BPC Lux 2 și alții au susținut că reglementarea națională aplicabilă măsurii de rezoluție în discuție în litigiul principal nu cuprinde niciun principiu care să garanteze că acționarii nu suportă pierderi mai mari decât cele pe care le-ar fi suferit dacă instituția ar fi intrat în lichidare în cadrul unei proceduri obișnuite de insolvență (principiul „no creditor worse off”). Or, o astfel de cerință, care ar figura în special la articolele 73 și 74 din Directiva 2014/59, ar avea drept obiectiv să garanteze că imixtiunea în exercitarea dreptului de proprietate nu este disproporționată, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă.
- 36 În această privință, este necesar să se arate că, potrivit articolului 17 alineatul (1) din cartă, orice persoană are dreptul de a deține în proprietate, de a folosi, de a dispune și de a lăsa moștenire bunurile pe care le-a dobândit în mod legal. Nimeni nu poate fi lipsit de bunurile sale decât pentru o cauză de utilitate publică, în cazurile și condițiile prevăzute de lege și în schimbul unei despăgubiri juste acordate în timp util pentru pierderea pe care a suferit-o. Folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general.
- 37 Conform articolului 52 alineatul (3) din cartă, în măsura în care aceasta conține drepturi ce corespund unor drepturi garantate prin Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), înțelesul și întinderea lor sunt aceleași ca și cele prevăzute de CEDO. Această dispoziție nu împiedică dreptul Uniunii să confere o protecție mai largă. În consecință, pentru interpretarea articolului 17 din cartă, este necesar să se ia în considerare jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la articolul 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, care consacră protecția dreptului de proprietate ca prag minim de protecție [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 mai 2019, Comisia/Ungaria (Drepturi de uzufruct asupra terenurilor agricole), C-235/17, EU:C:2019:432, punctul 72 și jurisprudența citată].
- 38 Astfel cum a statuat Curtea Europeană a Drepturilor Omului în mod constant cu privire la articolul 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO, trebuie precizat că articolul 17 alineatul (1) din cartă conține trei norme distincte. Prima normă, exprimată în prima teză a alineatului (1) și care are un caracter general, concretizează principiul respectării proprietății. A doua normă, care figurează în a doua teză a acestui alineat, vizează lipsirea de bunuri și o supune anumitor condiții. În ceea ce privește a treia normă, care se regăsește în a treia teză a alineatului menționat, ea recunoaște statelor competența printre altele de a reglementa folosința bunurilor în limitele impuse de interesul general. Cu toate acestea, nu este vorba despre norme fără legătură între ele. A doua și a treia normă au legătură cu exemple particulare de atingere adusă dreptului de proprietate și trebuie să fie interpretate în lumina principiului consacrat de prima dintre aceste norme (a se vedea în acest sens Curtea EDO, 25 martie 2014, Vistinș și Perepjolkins împotriva Letoniei, CE:ECHR:2012:1025JUD007124301, § 93 și jurisprudența citată).
- 39 În primul rând, în ceea ce privește problema dacă articolul 17 alineatul (1) din cartă este aplicabil unor limitări ale dreptului de proprietate asupra acțiunilor sau obligațiunilor negociabile pe piețele de capital precum cele în discuție în litigiul principal, este necesar să se arate, *primo*, că protecția conferită de această dispoziție se aplică unor drepturi care au o valoare patrimonială din care rezultă, având în vedere ordinea juridică respectivă, o poziție juridică stabilită care

permite o exercitare autonomă a acestor drepturi de către și în beneficiul titularului lor [Hotărârea din 21 mai 2019, Comisia/Ungaria (Drepturi de uzufruct asupra terenurilor agricole), C-235/17, EU:C:2019:432, punctul 69 și jurisprudența citată].

- 40 În această privință, astfel cum a subliniat domnul avocat general în esență la punctul 110 din concluzii, acțiunile sau obligațiunile negociabile pe piețele de capital precum cele în discuție în litigiul principal au o valoare patrimonială și conferă titularului lor o poziție juridică stabilită care permite exercitarea autonomă a drepturilor care rezultă din aceasta.
- 41 În plus, rezultă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la articolul 1 din Protocolul nr. 1 la CEDO că acțiunile și obligațiunile negociabile pe piețele de capital trebuie considerate „bunuri” care pot beneficia de protecția garantată de acest articol 1 (Curtea EDO, 20 septembrie 2011, *Shesti Mai Engineering OOD și alții împotriva Bulgariei*, nr. 17854/04, CE:ECHR:2011:0920JUD001785404, § 77, Curtea EDO, 21 iulie 2016, *Mamatas și alții împotriva Greciei*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, § 90, Curtea EDO, 19 noiembrie 2020, *Project-trade d.o.o. împotriva Croației*, CE:ECHR:2020:1119JUD000192014, § 75).
- 42 *Secundo*, este cert că acțiunile sau obligațiunile negociabile pe piețele de capital în discuție în litigiul principal au fost dobândite în mod legal.
- 43 Rezultă că acțiunile sau obligațiunile negociabile pe piețele de capital precum cele în discuție în litigiul principal intră în domeniul de aplicare al articolului 17 alineatul (1) din cartă.
- 44 În al doilea rând, în ceea ce privește problema dacă o măsură de rezoluție adoptată în conformitate cu o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal constituie o lipsire de bunuri, în sensul articolului 17 alineatul (1) a doua teză din cartă, sau o reglementare a folosinței bunurilor, în sensul celei de a treia teze a acestei dispoziții, este necesar să se arate că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a stabili existența unei lipsiri de bunuri, trebuie să se examineze nu numai dacă a avut loc o deposedere sau o expropriere formală, ci și dacă situația în litigiu ar echivala cu o expropriere de fapt (a se vedea în acest sens Curtea EDO, 28 iulie 1999, *Immobiliare Saffi împotriva Italiei*, CE:ECHR:1999:0728JUD002277493, § 46, Curtea EDO, 29 martie 2010, *Depalle împotriva Franței*, CE:ECHR:2010:0329JUD003404402, § 78).
- 45 În speță, este cert că măsura de rezoluție adoptată în conformitate cu reglementarea în discuție în litigiul principal nu a prevăzut o deposedere de sau o expropriere formală a acțiunilor sau a obligațiunilor în discuție. În special, această măsură nu a lipsit în mod forțat, integral și definitiv titularii acestora de drepturile ce rezultă din aceste acțiuni sau din aceste obligațiuni [a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 mai 2019, Comisia/Ungaria (Drepturi de uzufruct asupra terenurilor agricole), C-235/17, EU:C:2019:432, punctul 81].
- 46 În ceea ce privește problema dacă adoptarea unei astfel de măsuri poate conduce la o expropriere de fapt, *Massa Insolvente* și *BPC Lux 2* și alții au arătat în esență că transferul către *Novo Banco* al anumitor active, pasive, elemente extrabilanțiere și active administrate de BES, operat pe baza punctului 2 al măsurii de rezoluție, în conformitate cu articolul 145-H din RGICSF, astfel cum a fost modificat prin Decretul-lege nr. 114-A/2014, a determinat o reducere substanțială a valorii acestei instituții de credit.

- 47 În această privință, chiar presupunând că aceasta ar fi efectiv situația, nu se poate deduce neapărat din această împrejurare că măsura de rezoluție adoptată conform reglementării naționale în discuție în litigiul principal constituie o asemenea expropriere de fapt. Astfel, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere deoarece este vorba despre o problemă de interpretare a dreptului național, mai întâi, rezultă din modul de redactare a articolului 145-C din RGICSF că o măsură de rezoluție adoptată potrivit acestei reglementări nu se aplică unei instituții de credit decât în cazul în care aceasta se află sau este susceptibilă de a se afla în incapacitatea de a-și îndeplini obligațiile. În continuare, rezultă din textul articolului 145-I alineatul 4 din RGICSF că, după restituirea sumelor avansate de Fondul de rezoluție sau de Fondul de garantare, eventualul sold rezultat din vânzare este restituit instituției de credit inițiale sau masei sale credale, dacă a intrat în lichidare. În sfârșit, din decizia de trimitere reiese că, în cazul în care măsura de rezoluție în discuție în litigiul principal nu ar fi fost luată de urgență, instituția de credit în cauză s-ar fi îndreptat în mod inevitabil spre o încetare de plăți și ar fi fost supusă unei proceduri de lichidare.
- 48 Or, într-o asemenea ipoteză, astfel cum a subliniat domnul avocat general la punctele 115 și 116 din concluzii, ar trebui să se considere că pierderea de valoare a activelor care pot beneficia de protecția garantată la articolul 17 alineatul (1) din cartă nu decurge din măsura de rezoluție, ci din situația de incapacitate de a-și îndeplini obligațiile sau din riscul de incapacitate de a-și îndeplini obligațiile în care se află instituția de credit.
- 49 Rezultă că o măsură de rezoluție adoptată în conformitate cu o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal nu constituie o lipsire de bunuri, în sensul articolului 17 alineatul (1) a doua teză din cartă. Prin urmare, nu este necesar, astfel cum susțin reclamantele din litigiul principal, să se examineze, așa cum s-a amintit la punctul 38 din prezenta hotărâre, dacă o astfel de măsură îndeplinește condițiile prevăzute la această a doua teză referitoare în special la existența unei cauze de utilitate publică pentru lipsirea de bunuri și la acordarea în timp util a unei despăgubiri juste.
- 50 Totuși, adoptarea unei măsuri de rezoluție în conformitate cu reglementarea în discuție în litigiul principal, care prevede printre altele transferul de active de la o instituție de credit la o bancă-punte, constituie o reglementare a folosinței bunurilor, în sensul articolului 17 alineatul (1) a treia teză din cartă, de natură să aducă atingere dreptului de proprietate al acționarilor instituției de credit, a cărei poziție economică este afectată, și dreptului de proprietate al creditorilor, cum sunt deținătorii de obligațiuni, ale căror creanțe nu au fost transferate la banca-punte.
- 51 Astfel cum reiese din modul de redactare a acestei dispoziții, folosința bunurilor poate fi reglementată prin lege în limitele impuse de interesul general. În această privință, din articolul 52 alineatul (1) din cartă rezultă că pot fi impuse restrângeri ale exercițiului unor drepturi consacrate de aceasta, în măsura în care aceste restrângeri sunt prevăzute de lege, respectă substanța acestor drepturi și, pentru a se respecta principiul proporționalității, sunt necesare și răspund efectiv unor obiective de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți [Hotărârea din 21 mai 2019, Comisia/Ungaria (Drepturi de uzufruct asupra terenurilor agricole), C-235/17, EU:C:2019:432, punctul 88, și Hotărârea din 16 decembrie 2020, Consiliul și alții/K. Chrysostomides & Co. și alții, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P și C-604/18 P, EU:C:2020:1028, punctul 155 și jurisprudența citată].

- 52 În speță, în primul rând, este cert că restrângerile exercițiului drepturilor vizate la articolul 17 alineatul (1) din cartă pe care le conține măsura de rezoluție sunt prevăzute de lege, în conformitate cu dispozițiile aplicabile ale RGICSF, astfel cum au fost modificate prin Decretul-lege nr. 114-A/2014.
- 53 În al doilea rând, în măsura în care o măsură de rezoluție adoptată în conformitate cu o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal nu conduce la o lipsire de bunuri, ci constituie o reglementare a folosinței bunurilor, astfel cum s-a arătat la punctele 49 și 50 din prezenta hotărâre, aceasta nu poate aduce atingere însuși conținutului dreptului de proprietate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2020, Adubef și alții, C-686/18, EU:C:2020:567, punctul 89).
- 54 În al treilea rând, trebuie să se constate că o astfel de măsură răspunde unor obiective de interes general recunoscute de Uniune, în sensul articolului 52 alineatul (1) din cartă. Astfel, după cum rezultă din jurisprudența Curții, adoptarea unor măsuri de rezoluție în sectorul bancar răspunde unui obiectiv de interes general urmărit de Uniune, și anume interesului de a asigura stabilitatea sistemului bancar al zonei euro în ansamblul ei (a se vedea prin analogie Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctul 71, precum și jurisprudența citată), dar și de a evita un risc sistemic (Hotărârea din 16 iulie 2020, Adusbef și alții, C-686/18, EU:C:2020:567, punctul 92, precum și jurisprudența citată).
- 55 În al patrulea rând, în ceea ce privește problema dacă restrângerile pe care le implică măsura de rezoluție în ceea ce privește exercițiul drepturilor prevăzute la articolul 17 alineatul (1) din cartă depășesc ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor de interes general în discuție în litigiul principal, trebuie amintit că, ținând seama de contextul economic special, statele membre dispun de o marjă largă de apreciere atunci când adoptă decizii în materie economică și că ele sunt cel mai bine plasate pentru a defini măsurile susceptibile să realizeze obiectivul urmărit (Hotărârea din 13 iunie 2017, Florescu și alții, C-258/14, EU:C:2017:448, punctul 57).
- 56 În plus, desigur, Curtea a statuat deja că există un interes general clar să se asigure o protecție puternică și consecventă a investitorilor pe întreg teritoriul Uniunii, dar a precizat că nu se poate considera că acest interes prevalează, în toate împrejurările, asupra interesului general de a asigura stabilitatea sistemului financiar (Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctul 91). Or, apărarea unui asemenea interes de către statele membre impune să li se recunoască acestora o marjă de apreciere în acest context [Curtea EDO, 7 noiembrie 2002, Olczak împotriva Poloniei, CE:ECHR:2002:1107DEC003041796, § 77, Curtea EDO, 10 iulie 2012, Grainger și alții împotriva Regatului Unit, CE:ECHR:2012:0710DEC003494010, § 36].
- 57 În speță, rezultă, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, că reglementarea aplicabilă măsurii de rezoluție în discuție în litigiul principal cuprindea dispoziții care țineau seama în mod suficient de poziția acționarilor și a creditorilor instituției de credit în cauză și de interesele lor în cadrul procedurilor de rezoluție desfășurate în conformitate cu această reglementare.
- 58 În ceea ce privește, în primul rând, creditorii instituției în discuție în litigiul principal, reiese astfel din informațiile furnizate de instanța de trimitere că creditorii ale căror creanțe nu au fost transferate au dreptul să primească o sumă care nu poate fi mai mică decât cea pe care ar fi primit-o în cazul lichidării totale a instituției prin procedura obișnuită de insolvență.

- 59 În al doilea rând, în ceea ce privește acționarii instituției în cauză în litigiul principal, trebuie amintit, pe de o parte, astfel cum s-a arătat deja la punctul 47 din prezenta hotărâre, că din modul de redactare a articolului 145-C din RGICSF reiese că o măsură de rezoluție nu este aplicată unei instituții de credit decât în cazul în care aceasta se află în incapacitate dovedită sau previzibilă de a-și îndeplini obligațiile. În plus, potrivit articolului 145-B alineatul 1 litera a) din RGICSF, ținând seama de obiectivele măsurilor de rezoluție, în temeiul unei măsuri de rezoluție se urmărește să se garanteze în special că acționarii instituției de credit își asumă prioritar pierderile instituției în cauză. Or, astfel cum a subliniat domnul avocat general la punctul 126 din concluzii, este necesar să se considere că, în principiu, pierderile acționarilor băncilor aflate în dificultate vor avea aceeași amploare, independent de aspectul dacă acestea sunt cauzate de o hotărâre de declarare a falimentului sau de o măsură de rezoluție (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctul 75).
- 60 Pe de altă parte, din articolul 145-I din RGICSF rezultă că această dispoziție conține un mecanism special de protecție a drepturilor acționarilor, întrucât alineatul 4 al acestui articol prevede că soldul rezultat din vânzarea băncii-punte este restituit băncii aflate în rezoluție sau masei sale credale, după ce sumele puse la dispoziție au fost plătite Fondului de rezoluție și Fondului de garantare. Or, rezultă, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, că o astfel de dispoziție permite, în principiu, să se asigure neutralitatea economică a acțiunii de rezoluție și să nu fie lipsită instituția de credit inițială sau masa credală a acesteia de quantumul ce rezultă din vânzarea activelor băncii-punte după restituirea sumelor plătite cu titlu de împrumut de diferitele fonduri.
- 61 În aceste condiții și având în vedere marja de apreciere menționată la punctele 55 și 56 din prezenta hotărâre, este necesar să se considere că articolul 17 alineatul (1) a treia teză din cartă nu se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care nu conține o dispoziție expresă care să garanteze că acționarii nu suportă pierderi mai mari decât cele pe care le-ar fi suferit dacă instituția ar fi fost lichidată la data adoptării măsurii de rezoluție (principiul „no creditor worse off”).
- 62 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 17 alineatul (1) din cartă trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale aplicabile în contextul unei măsuri de rezoluție care, deși permite în principiu să se asigure neutralitatea economică a acestei măsuri de rezoluție ce constă în înființarea unei instituții-punte și în separarea activelor, nu a prevăzut, printr-o dispoziție expresă:
- realizarea unei evaluări corecte, prudente și realiste a activelor și a pasivelor instituției de credit aflate în rezoluție înainte de adoptarea sale;
 - plata unei eventuale despăgubiri întemeiate pe evaluarea menționată la liniuța anterioară în favoarea instituției aflate în rezoluție sau, după caz, în favoarea titularilor de acțiuni sau de alte titluri de proprietate;
 - că acționarii instituției aflate în rezoluție au dreptul să primească o sumă care nu poate fi mai mică decât cea pe care ar fi primit-o în cazul lichidării totale în cadrul unei proceduri obișnuite de insolvență, ci a prevăzut acest mecanism de siguranță numai pentru creditorii ale căror creanțe nu au fost transferate și

- o evaluare, diferită de cea menționată la prima liniuță, care să vizeze stabilirea aspectului dacă acționarii și creditorii ar fi beneficiat de un tratament mai favorabil în cazul în care instituția de credit aflată în rezoluție ar fi făcut obiectul unei proceduri obișnuite de insolvență.

Cu privire la a doua întrebare

- 63 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă transpunerea parțială de către un stat membru, într-o reglementare națională privind rezoluția instituțiilor de credit, a anumitor dispoziții ale Directivei 2014/59 înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia poate compromite grav rezultatul impus prin directiva menționată, în sensul Hotărârii din 18 decembrie 1997, *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628).
- 64 Astfel cum s-a arătat la punctele 20-22 din prezenta hotărâre, termenul de transpunere a Directivei 2014/59, intrată în vigoare la 2 iulie 2014, a expirat la 31 decembrie 2014, astfel încât nu se poate reproșa Republicii Portugheze că nu a adoptat măsurile de punere în aplicare a acestei directive în ordinea sa juridică la data adoptării măsurii de rezoluție, și anume 3 august 2014.
- 65 Nu este mai puțin adevărat că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cursul termenului de transpunere a unei directive, statele membre destinate ale acesteia trebuie să se abțină să adopte dispoziții de natură să compromită grav rezultatul impus prin această directivă [Hotărârea din 18 decembrie 1997, *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, punctul 45, Hotărârea din 26 mai 2011, *Stichting Natuur en Milieu* și alții, C-165/09-C-167/09, EU:C:2011:348, punctul 78, precum și Hotărârea din 25 ianuarie 2022, *VYSOČINA WIND*, C-181/20, EU:C:2022:51, punctul 75].
- 66 O astfel de obligație de abținere impusă tuturor autorităților naționale trebuie interpretată, pe de o parte, în sensul că se referă la adoptarea oricărei măsuri, generale și specifice, care poate avea un astfel de efect negativ (Hotărârea din 11 septembrie 2012, *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias* și alții, C-43/10, EU:C:2012:560, punctul 57, precum și jurisprudența citată). Pe de altă parte, de la data la care o directivă a intrat în vigoare, instanțele statelor membre trebuie să se abțină, în măsura posibilului, să interpreteze dreptul intern într-un mod care ar risca să compromită grav, după expirarea termenului de transpunere, realizarea obiectivului urmărit prin această directivă (Hotărârea din 4 iulie 2006, *Adeneler* și alții, C-212/04, EU:C:2006:443, punctul 123, precum și Hotărârea din 23 aprilie 2009, *VTB-VAB* și *Galatea*, C-261/07 și C-299/07, EU:C:2009:244, punctul 39).
- 67 În speță, instanța de trimitere urmărește să afle dacă Decretul-lege nr. 114-A/2014 din 1 august 2014, cu privire la care este cert că a transpus în mod corect, dar numai parțial, anumite dispoziții ale Directivei 2014/59 prin modificarea articolelor 145-B, 145-F, 145-H și 145-I din RGICSF, este de natură să compromită grav rezultatul urmărit prin această directivă.
- 68 În această privință, trebuie desigur amintit că revine instanței naționale să aprecieze dacă dispozițiile naționale a căror legalitate este contestată sunt de natură să compromită grav rezultatul impus printr-o directivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 decembrie 1997, *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, punctele 45 și 46, precum și Hotărârea din 5 aprilie 2011, *Société fiduciaire nationale d'expertise comptable*, C-119/09, EU:C:2011:208, punctul 19 și jurisprudența citată), o astfel de verificare trebuind în mod

obligatoriu efectuată pe baza unei aprecieri globale, ținând cont de pachetul de politici și de măsuri adoptate pe teritoriul național în cauză (Hotărârea din 26 mai 2011, Stichting Natuur en Milieu și alții, C-165/09-C-167/09, EU:C:2011:348, punctul 81).

- 69 Cu toate acestea, Curtea este competentă să se pronunțe cu privire la problema dacă transpunerea parțială de către un stat membru a anumitor dispoziții ale unei directive înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia poate, de principiu, să compromită grav rezultatul impus prin această directivă.
- 70 În această privință, este necesar să se arate, în primul rând, că deja Curtea a statuat că statele membre au posibilitatea de a adopta dispoziții provizorii sau de a pune în aplicare o directivă pe etape. În astfel de ipoteze, neconformitatea unor dispoziții tranzitorii din dreptul național cu această directivă sau netranspunerea anumitor dispoziții ale directivei nu ar compromite neapărat rezultatul urmărit de aceasta (Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, EU:C:1997:628, punctul 49). Prin urmare, într-o asemenea ipoteză, trebuie să se considere că un astfel de rezultat ar putea întotdeauna să fie atins prin transpunerea definitivă și completă a directivei menționate în termenele prevăzute.
- 71 În al doilea rând, astfel cum s-a amintit la punctul 66 din prezenta hotărâre, obligația de abținere la care s-a referit Curtea, în special la punctul 45 din Hotărârea din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628), trebuie interpretată în sensul că se referă la adoptarea oricărei măsuri, generale și specifice, de natură să compromită grav rezultatul impus prin directiva în cauză.
- 72 Or, astfel cum a subliniat domnul avocat general în esență la punctele 79 și 80 din concluzii, din moment ce adoptarea de către un stat membru a unei măsuri urmărește să transpună, fie și numai parțial, o directivă a Uniunii, iar această transpunere este corectă, nu se poate considera că adoptarea unei astfel de măsuri parțiale de transpunere poate produce un asemenea efect negativ, întrucât aceasta realizează în mod necesar o apropiere între reglementarea națională și directiva pe care această reglementare o transpune și contribuie, prin aceasta, la realizarea obiectivelor directivei menționate.
- 73 Rezultă că transpunerea, doar parțială, de către un stat membru a anumitor dispoziții ale unei directive înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia nu poate, de principiu, să compromită grav rezultatul impus prin această directivă.
- 74 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că transpunerea doar parțială de către un stat membru, într-o reglementare națională privind rezoluția instituțiilor de credit, a anumitor dispoziții ale Directivei 2014/59 înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia nu poate, de principiu, să compromită grav rezultatul impus prin directiva menționată, în sensul Hotărârii din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628).

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 75 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Articolul 17 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale aplicabile în contextul unei măsuri de rezoluție care, deși permite în principiu să se asigure neutralitatea economică a acestei măsuri de rezoluție ce constă în înființarea unei instituții-punte și în separarea activelor, nu a prevăzut, printr-o dispoziție expresă:**
 - realizarea unei evaluări corecte, prudente și realiste a activelor și a pasivelor instituției de credit aflate în rezoluție înaintea adoptării sale;
 - plata unei eventuale despăgubiri întemeiate pe evaluarea menționată la liniuța anterioară în favoarea instituției aflate în rezoluție sau, după caz, în favoarea titularilor de acțiuni sau de alte titluri de proprietate;
 - că acționarii instituției aflate în rezoluție au dreptul să primească o sumă care nu poate fi mai mică decât cea pe care ar fi primit-o în cazul lichidării totale în cadrul unei proceduri obișnuite de insolvență, ci a prevăzut acest mecanism de siguranță numai pentru creditorii ale căror creanțe nu au fost transferate și
 - o evaluare, diferită de cea menționată la prima liniuță, care să vizeze stabilirea aspectului dacă acționarii și creditorii ar fi beneficiat de un tratament mai favorabil în cazul în care instituția de credit aflată în rezoluție ar fi făcut obiectul unei proceduri obișnuite de insolvență.
- 2) **Transpunerea parțială de către un stat membru, într-o reglementare națională privind rezoluția instituțiilor de credit, a anumitor dispoziții ale Directivei 2014/59/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 de instituire a unui cadru pentru redresarea și rezoluția instituțiilor de credit și a firmelor de investiții și de modificare a Directivei 82/891/CEE a Consiliului și a Directivelor 2001/24/CE, 2002/47/CE, 2004/25/CE, 2005/56/CE, 2007/36/CE, 2011/35/UE, 2012/30/UE și 2013/36/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Regulamentelor (UE) nr. 1093/2010 și (UE) nr. 648/2012 ale Parlamentului European și ale Consiliului, înainte de expirarea termenului de transpunere a acesteia nu poate, de principiu, să compromită grav rezultatul impus prin directiva menționată, în sensul Hotărârii din 18 decembrie 1997, Inter-Environnement Wallonie (C-129/96, EU:C:1997:628).**

Semnături